

آغاز آزمون حکمرانی انرژی

سید کامران یگانگی
عضو هیات علمی دانشگاه

اصلاح نرخ سوم بنزین، با حفظ سهمیه پایه و تکمیلی، بیش از آنکه پایان یک تصمیم اقتصادی باشد، آغاز آزمونی جدی برای حکمرانی انرژی است. نتیجه این آزمون در ماه‌های آینده و بر اساس کاهش مصرف، حفظ معیشت، توسعه گزینه‌های جایگزین و کیفیت گفت‌وگو دولت با جامعه مشخص خواهد شد. ایران طی نزدیک به دو دهه، تجربه سهمیه‌بندی، کارت هوشمند سوخت، هدفمندی یارانه‌ها، خودروهای دوگانه‌سوز و نرخ‌های چندگانه را پشت سر گذاشته است. این تجربه باید به «حافظه‌یاسبتی» دولت تبدیل شود؛ زیرا تکرار سیاست بدون ارزیابی پیامدهای اقتصادی، اجتماعی و ارتباطی، خطاهای گذشته را بازتولید می‌کند. بهره‌گیری از این حافظه می‌تواند اصلاح نرخ سوم را به اقدامی تدریجی و کم‌تنش تبدیل کند. مسئله آن است که دولت پس از تصمیم چگونه عمل می‌کند و چه گزینه‌هایی در اختیار مردم قرار می‌دهد.

■ بازگشت گاز به سبد سوخت حمل‌ونقل

یکی از ظرفیت‌های مهم کشور، زیرساخت گاز طبیعی فشرده یا CNG است. ایران برای دوگانه‌سوز کردن خودروها و ایجاد جایگاه‌های عرضه گاز، سرمایه‌گذاری گسترده‌ای انجام داده، اما این مزیت به تدریج از مرکز سیاست‌گذاری سوخت فاصله گرفته و بخشی از ظرفیت آن بلااستفاده مانده است. اصلاح نرخ سوم باید با برنامه‌ای هم‌زمان برای افزایش تعداد و کیفیت جایگاه‌های CNG، نوسازی تجهیزات، کاهش زمان انتظار، ارتقای ایمنی و تسهیل تبدیل استاندارد خودروها همراه شود. توسعه این سوخت، به‌ویژه برای تاکسی‌ها، خودروهای عمومی و ناوگان‌های پر تردد، می‌تواند بخشی از تقاضای بنزین را کاهش دهد. البته بازگشت CNG باید با توجه به ناترازی فصلی گاز و در چارچوب برنامه‌ای یکپارچه انجام شود تا حل مسئله در یک حامل، بحران را به رفتار داشته باشد، اما دسترسی آسان و ایمن آنان به گزینه جایگزین را فراهم نسازد. هر محدودیت تازه باید با ایجاد امکانات تازه همراه شود.

■ حمل‌ونقل عمومی؛ پیش شرط عدالت انرژی

شهروند زمانی قادر به کاهش استفاده از خودروی شخصی است که حق انتخاب داشته باشد. اتوبوس کافی، متروی در دسترس، تاکسی کارآمد و حمل‌ونقل منظم، ابزارهای اصلی مدیریت مصرف سوخت به شمار می‌روند نه برنامه‌هایی فرعی که اجرای آنها به آینده موکول شود. در مناطقی که حمل‌ونقل عمومی ضعیف است، اصلاح نرخ سوخت ممکن است به جای تغییر رفتار، فشار مستقیمی بر خواروار وارد کند. از این رو، باید بخشی از منابع حاصل از نرخ سوم به نوسازی ناوگان عمومی، تکمیل طرح‌های مترو، توسعه اتوبوس‌های کم‌مصرف و برقی و تقویت حمل‌ونقل شهرهای کوچک اختصاص یابد. عدالت انرژی تنها با ثابت نگه داشتن سهمیه‌های حمایتی محقق نمی‌شود؛ عدالت زمانی شکل می‌گیرد که فرصت کاهش مصرف نیز عادلانه در اختیار مردم قرار گیرد.

■ هوشمندسازی خدمات عمومی

مدیریت مصرف فقط به معنای تغییر وسیله سفر یا جایگزینی سوخت نیست؛ بخشی از سفرهای شهری را می‌توان اساساً حذف کرد. توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات، تکمیل دولت الکترونیک و حرکت به‌سوی دولت هوشمند می‌تواند نیاز مردم به مراجعه حضوری به دستگاه‌های اجرایی، بانک‌ها، بیمه‌ها، شهرداری‌ها و سازمان‌های خدماتی را کاهش دهد. با وجود سامانه‌های متعدد، ناهماهنگی پایگاه‌های اطلاعاتی، مطالبه مدارک تکراری، فرآیندهای ناقص و اصرار برخی دستگاه‌ها، بر مراجعه حضوری همچنان سفرهای غیرضروری ایجاد می‌کند. خدمت‌رسانی کردن یک فرم به معنای تحقق دولت الکترونیک نیست. اختصار زمان و افزایش بهره‌وری است که تمام مراحل، از ثبت درخواست و احراز هویت تا پرداخت، پیگیری و دریافت نتیجه، بدون مراجعه انجام شود. در دولت هوشمند، دستگاه‌ها با تبادل داده، یکپارچه‌سازی سامانه‌ها و بازطراحی فرآیندها، مراجعه و درخواست‌های تکراری را حذف می‌کنند. نتیجه، کاهش سفرهای درون‌شهری، مصرف سوخت، آلودگی هوا، افت وقت و هزینه خانوارهاست. در کنار زیرساخت، نهاده‌بیه‌سازی فرهنگ صحیح استفاده از خدمات غیرحضوری نیز ضروری است. آموزش عمومی، توسعه سواد دیجیتال، طراحی سامانه‌های ساده و حمایت از افراد فاقد دسترسی را مهارت کافی، مکمل این تحول اند. بدین ترتیب، دولت هوشمند از طرحی فناوریانه به بخشی از سیاست ملی انرژی تبدیل می‌شود. گاهی کم‌هزینه‌ترین راه مدیریت سوخت، حذف سفری است که ضرورتی برای انجام آن وجود ندارد.

■ تأکید بر ارتباط راهبردی

تجربه دو دهه گذشته نشان می‌دهد نحوه گفت‌وگو با مردم بخشی از سیاست انرژی است، نه اقدامی تبلیغاتی پس از تصمیم. سکوت طولانی، اخبار متناقض، تک‌نویس‌های شتاب‌زده، اعلام ناگهانی و ادبیات سرزنش‌آمیز می‌تواند تصمیمی کارشناسی را با بی‌اعتمادی و تنش مواجه کند. این اصل در سنت حکمرانی ایرانی ریشه دارد. خواجه نظام‌الملک طوسی در «سیاست‌نامه» تأکید می‌کند که باید مأمدان باید سخن مردم را بی‌واسطه بشنود و از احوال آنان آگاه باشد. برای امروز نیاز میان تصمیم‌گیر و واقعیت جامعه نباید دیواری از گزارش‌های اداری و آمارهای گزینشی شکل گیرد. شنیدن مردم‌دواری برای شناسایی خطا و اصلاح تصمیم است. در سال‌های آغازین انقلاب نیز یکی از نقاط قوت مشی رئیس‌جمهور شهید محمدعلی رجایی، سخن گفتن ساده، صریح و مستقیم با مردم در شرایط دشوار بود. او محدودیت‌ها را بی‌پیرایه با جامعه به میان می‌گذاشت و مردم را در عبور از مشکلات شریک می‌دانست. تأکید رئیس‌جمهور بر شکیان بر بیان مستقیم واقعیت‌های انرژی و گفت‌وگو با مردم را می‌توان در امتداد همین مشی ارزیابی کرد. استمرار این رویکرد، همراه با ارائه اطلاعات دقیق، پذیرش نقد و شنیدن خبرگان، می‌تواند نقطه قوت دولت در اجرای تصمیم‌های دشوار باشد. این گفت‌وگو باید در همه سطوح دولت امتداد یابد. اصلاحات انرژی به «پیوست ارتباطی» و «اتاق عمومی نیاز دار». متخصصان، دانشگاهیان و تشکل‌های حرفه‌ای می‌توانند ابعاد تصمیم و نگرانی‌های جامعه را در رسانه‌ها توضیح دهند. سپردن تریبون به افسران کما‌اطلاع، تنش را یس‌بحران آفرین، هزینه اجتماعی سیاست را افزایش می‌دهد. مرجع واحد اطلاع‌رسانی و سخنگویان متخصص برای مدیریت این سیاست ضروری اند.

■ شش ضلع موفقیت سیاست

اصلاح نرخ سوم زمانی به بهبود حکمرانی انرژی کمک می‌کند که شش اقدام همراه باشد: توسعه سوخت جایگزین، تقویت حمل‌ونقل عمومی، اصلاح استاندارد خودروها، توسعه دولت هوشمند، مدیریت یکپارچه انرژی و ارتباط مستمر و اقلعایی با جامعه. این اضلاع به یکدیگر وابسته هستند. اصلاح نرخ سوم بدون خودروی کم‌مصرف، حمل‌ونقل عمومی و سوخت جایگزین، حق انتخاب مردم را محدود می‌کند. خدمات هوشمند بدون بازطراحی فرآیندها نیز سفرهای غیرضروری را کاهش نمی‌دهد و تصمیم درست بدون اتاق عمومی، سرمایه اجتماعی لازم برای ادامه اصلاحات را تضعیف می‌کند. دولت باید نشان دهد اصلاح انرژی فقط تغییر نرخ در جایگاه نیست. حکمرانی انرژی یعنی تقسیم مسئولیت میان دولت، خودروساز، مدیریت شهری، دستگاه‌های اجرایی و مصرف‌کننده. هر اصلاح‌نرخ باید با گزینه‌ای جایگزین همراه شود و واقعیت‌ها صادقانه با مردم در میان گذاشته شود. آینده سیاست انرژی را نه یک نیک‌نرخ، بلکه کیفیت مدیریت پس از آن تعیین می‌کند. اصلاح نرخ سوم پایان سیاست نیست؛ آغاز آزمون واقعی حکمرانی انرژی است.

خبر

نمی‌شود صرفاً دستور داد و انتظار تبعیت داشت

برنامه‌ریزی مستمر و بلندمدت است. وی با تأکید بر ضرورت پرهیز از رویکردهای سلبی، برخوردهای تند و رفتارهای سلیقه‌ای در مواجهه با نسل جوان، تصریح کرد: باید این پرسش را جدی بگیریم که آیا می‌توان با دعوا و برخورد، باور و اعتقاد را به نسل جدید منتقل کرد؟ مسئله اساسی این است که چگونه باید با نسل جوان تعامل کنیم تا زمینه هدایت، اقناع و پذیرش آگاهانه فراهم شود؛ موضوعی که نیازمند بحث، گفت‌وگو و طراحی رویکردهای جدید است.

رئیس‌جمهوری با اشاره به رویکرد دولت در قبال امقوله آموزش و تربیت، اظهار کرد: در این دولت بخش قابل توجهی از زمان، انرژی و ظرفیت مدیریتی به موضوع آموزشی اختصاص یافته است. ساخت مدرسه صرفاً یک بهانه و بخشی از مسیر است و هدف اصلی، ایجاد تحول و تغییر در روش‌های آموزشی و تربیتی است.

ادعای افزایش روزافزون تعرفه‌های اینترنتی واقعیت ندارد

این‌چنینی مواجه بود.

وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات با اشاره به چالش‌ها و مشکلات جدی که وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در بحث تخصیص ارز و تأمین تجهیزات در شرایط حاضر کشور – در این دوره مواجه بوده است – اظهار کرد: ۷۰ درصد تجهیزات مختیراتی ما از زبری دارند که درصد قابل توجه و نکته حائز اهمیت است؛ اما با وجود همه این اتفاقاتی که رخ داده است مجموعه خانواده ارتباطات کشور از کار ننشسته است و همین دیروز توفیق داشتیم بزرگترین افتتاح ارتباطی کشور را در همین شرایط رقم بزنیم؛ این به این معناست که همکاران ما در خانواده ارتباطات و در وزارت ارتباطات متوقف بر شرایط حاکم بر کشور نبودند.

هاشمی افزود: با وجود اینکه در شرایط جنگ رمضان ۵۰۰ سایت ارتباطی مورد اصابت دشمن قرار گرفته و تخریب شد، اما مردم در ارتباطات و دریافت خدمات در سکوهای داخل با چالش جدی مواجه نشدند، که همه روایت حماسه‌ای است که در سکوت و در زیرمجموعه وزارت ارتباطات شکل گرفت.

وی با اشاره به جایات رژیم صهیونی و امریکایی در حمله به عروسی در منطقه کوهستک گفت: در این جنایتی که اتفاق افتاد، ۱۶ روستا در مناطق پایین‌دست، هم ارتباط و هم بستری که برای استفاده از اینترنت نیاز داشتند، را از طریق دادند و طبیعتاً در این شرایط باید زمان می‌برد تا ارتباطات به شرایط نرمال برگردد، اما با توان و تلاش و پایدردی همکاران ما در خانواده ارتباطات کشور و با وجود تخریب کامل مرکز ارتباطی آنجا، صرفاً ۳ ساعت زمان برد و این یعنی اینکه همکاران ما انصافاً در این دوران جانفشانی

هشدار رئیس اتاق اصناف تهران درباره گرانی‌های خودسرانه

مهم‌ترین موضوع، حفظ اتحاد و انسجام میان بازاریاران، اتحادیه‌های صنفی و اتاق اصناف است. اصناف بزرگ‌ترین کارآفرین و از مهم‌ترین عوامل ایجاد امنیت اقتصادی در کشور هستند و بسیاری از مسائل اقتصادی باید با حضور و نقش‌آفرینی خود اصناف دنبال شود. رئیس اتاق اصناف ایران با تأکید بر ضرورت حفظ انسجام بازار تهران گفت: افرادی هستند که به دنبال استفاده از ظرفیت بازار برای منافع خود هستند، اما اجازه نخواهیم داد بازار تضعیف یا انسجام آن خدشه‌دار شود. وی همچنین درباره فعالیت بساط‌گستران در بازار تهران اظهار کرد: بساط‌گستران نیز حقوقی دارند، اما قرار نیست فعالیت آنها موجب برهم خوردن نظم بازار و امنیت اقتصادی شود. افرادی که سال‌ها در واحدهای صنفی فعالیت کرده، مالیات و هزینه‌های خود را پرداخت کرده‌اند و نسل‌های مختلف خانواده آنها در این بازار حضور داشته‌اند، نباید متحمل هزینه فعالیت افرادی شوند که بدون رعایت چارچوب‌های بازار از ظرفیت اقتصادی آن استفاده می‌کنند. در همین زمینه آخرین مکاتبه خود را با سران قوا، مجلس، دولت، قوه قضاییه، شهرداری و دستگاه‌های امنیتی انجام داده‌ام و تأکید کرده‌ام که فعالیت بساط‌گستران نباید به ایجاد ناامنی در بازار منجر شود.

■ تدوین سند چشم‌انداز برای بازار تهران

رئیس اتاق اصناف ایران از تدوین سند و چشم‌اندازی برای بازار بزرگ تهران خبر داد و گفت: سندی را برای بازار بزرگ تهران تدوین کرده‌ام که از نظر علمی و درباره نحوه نظارت بر بازار نیز اظهار کرد: بهترین نظارت، نظارت مردمی است و شهروندان در صورت مشاهده گران‌فروشی یا تخلف می‌توانند ابتدا موضوع را از طریق اتحادیه صنفی مربوطه و سپس از طریق بخش بازرسی و نظارت اتاق اصناف پیگیری کنند. امیدواریم با تداوم همکاری میان مردم، اصناف و دستگاه‌های مسئول، شرایط بازار بهبود یابد و به‌زودی شاهد گشایش‌هایی در فعالیت‌های اقتصادی باشیم.

■ هیچ قدرتی نمی‌تواند بازار تهران را منحل کند

رستگار در جلسه اصناف و بازاریان تهران با اشاره به جایگاه بازار تهران در اقتصاد کشور اظهار کرد: بازار تهران به عنوان یکی از ارکان اقتصادی کشور مطرح است و بخش قابل توجهی از موضوعات بازار و فعالیت‌های اقتصادی در زمینه اتحادیه‌های صنفی، اصناف و اتاق اصناف قرار دارد.

وی با اشاره به فعالیت ۲۳ اتحادیه در بازار تهران افزود: اتحادیه‌های صنفی مختلف سال‌ها در حوزه‌های گوناگون اقتصادی و اجتماعی فعالیت کرده‌اند و باید سست‌ها، فرهنگ و ارزش‌های حاکم بر بازار و همچنین روحیه خیرخواهی و مسئولیت اجتماعی بازاریان حفظ شود. به اعتقاد من تشکلی بزرگ‌تر از اصناف در کشور نداریم. بخش عمده موضوعات اقتصادی کشور به اتحادیه‌های صنفی، اعضای صنف و اتاق‌های اصناف مرتبط است.

رستگار با اشاره به حضور اصناف در شرایط مختلف از جمله دوران کرونا و جنگ گفت: در مقاطع مختلف، اصناف و اتحادیه‌ها پای کار کشور بوده‌اند و امروز

توانمندی آنان برای شیوه آموزش و نحوه تعامل با دانش‌آموزان نیز در دستور کار دولت قرار دارد و معتقدیم برخی معلمان نیازمند آموزش‌های جدید هستند که حوزه‌های علمی به بانوان می‌توانند در این زمینه نقش مؤثر و سازنده‌ای ایفا کنند.

رئیس‌جمهوری تأکید کرد: هدف ما این است که در نظام تربیتی، علم، مهارت، رفتار و باور به صورت توأمان مورد توجه قرار گیرد؛ چرا که بخش قابل توجهی از ناهنجاری‌های اجتماعی را می‌توان از مسیر اصلاح و تقویت همین مؤلفه‌ها مدیریت و حل کرد. البته باید توجه داشت که تغییر رفتار یک فرآیند تدریجی است و نمی‌توان انتظار داشت تحولات تربیتی به صورت دفعی و فوری محقق شود.

پزشکیان افزود: دولت از ابتدای آغاز به کار خود، وحدت، انسجام و تعامل با جامعه را در صدر رویکردها، اولویت‌ها و برنامه‌های اصلی خود قرار داده است؛ چرا که حل مسائل کشور بدون افزایش سرمایه اجتماعی، تقویت اعتماد عمومی و ایجاد زمینه مشارکت همه ظرفیت‌های جامعه امکان‌پذیر نیست.

رئیس‌جمهوری همچنین با اشاره به حضور و مشارکت گسترده بانوان در وقایع اخیر و حضور پرشور آنان در صحنه‌های اجتماعی، این نقش‌آفرینی را شایسته تقدیر دانست و بر ضرورت استفاده حداکثری از این ظرفیت در مسیر حل مسائل جامعه و رفع مشکلات محلات تأکید کرد.

پزشکیان خاطر‌نشان کرد: باید ظرفیت‌های موجود در جامعه، به‌ویژه ظرفیت بانوان و نهادهای دینی و اجتماعی، به شکلی هدفمند و مسئله‌محور در خدمت حل مشکلات مردم قرار گیرد و از این سرمایه اجتماعی برای ارتقای کیفیت حکمرانی و تقویت انسجام اجتماعی بهره گرفت.

کردند تا ارتباطات کشور ما خاموش نشود.

وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات در ادامه با اشاره به موضوع افزایش تعرفه‌ها که در سوال نماینده سوال‌کننده هم بیان شد، گفت: ما یک تکلیف برنامه‌ای داریم و ذیل بند (ه) ماده (۶۶) برنامه هفتم پیشرفت در وزارت ارتباطات مکلفیم تعرفه اشتراک و آبونمان مخابرات ایران را مشخص کنیم و برای این تعهد و این تکلیف قانونی، آبونمان مخابراتی طی فرآیند قانونی یعنی با تصویب شورای رقابت و سناد تنظیم بازار ابلاغ شده است؛ بنابراین اولاً تکلیف برنامه‌ای بوده است و ثانیاً فرآیند به‌صورت کامل و دقیق طی شده است.

هاشمی اضافه کرد: در مجموعه خدماتی که در حوزه ارتباطات در حال ارائه به مردم هستیم، طی پنج سال گذشته رشد تعرفه زیر ۸۰ درصد بود. آن هم در حالی که حوزه ارتباطات هم حوزه خدمت‌رسان است. طبیعتاً هزینه‌های خاص خود از جمله هزینه‌های انرژی و مصرف برق و انرژی دارد و هم با توجه به اینکه در حوزه ارتباطات عمده خدمات برعهده بخش خصوصی قرار گرفته است، هزینه پرداخت‌ها به نیروی انسانی اعم از جذب، نگهداشت و ارائه تشویقی به همکاران، همه مشمول افزایش شده است.

وی با تأکید دوباره بر رشد ۲۰۰ تا ۵۰۰ درصدی تعرفه‌ها در گروه‌های مختلف کالا و خدمات طبق شاخص نرخ مصرف‌کننده در پنج سال اخیر، افزود: این عدد در وزارت ارتباطات و در حوزه ارتباطی کشور زیر ۸۰ درصد است که به تفکیک در حوزه ثابت و سیار هم قابل ارائه است؛ لذا ادعای روزافزون تعرفه‌های اینترنتی منطبق بر واقعیت نیست و همکاران ما در سازمان تنظیم مقررات هم به صورت جدی این موضوع را در دستور کار دارند.

و دانشگاهی نیز مورد توجه قرار گرفته و متناسب با شرایط، فرهنگ و ساختار بازار تنظیم شده است. در بازار با وجود تفاوت‌های جغرافیایی و صنفی، میان بخش‌های مختلف نوعی هماهنگی و هماهنگی وجود دارد و این ویژگی باید در برنامه‌ریزی برای آینده بازار مورد توجه قرار گیرد. باید امور بازار را به خود بازار سپرد و با کمک بازاریان برای آینده آن برنامه‌ریزی کرد. به عنوان رئیس اتاق اصناف و همچنین رسای اتحادیه‌های صنفی، باید در خدمت بازار و بازاریان باشیم. رستگار با اشاره به حریق در یکی از سراهای بازار تهران گفت: بازار با این میزان سرمایه و اهمیت اقتصادی، نیازمند توجه جدی مسئولان است و اگر کسی نسبت به آن بی‌توجهی کند، باید پاسخگوی مسئولیت خود باشد. رئیس اتاق اصناف ایران با بیان اینکه سند چشم‌انداز بازار را به بالاترین مقام اجرایی کشور ارائه کرده است، افزود: این سند می‌تواند مبنایی برای برنامه‌ریزی و حرکت بازار در سال‌های آینده باشد و امیدواریم با کمک خود بازاریان، این برنامه اجرایی شود.